

Oproepen en mededelingen

Herman Dijkman (24 december 1954 - 26 februari 2022)

Op 26 februari 2022 overleed onze coördinator voor Friesland, een groot en onverwacht verlies voor zijn familie. Herman was vanaf het allereerste begin actief binnen de Werkgroep Roofvogels Nederland, vooral in het zuidoosten van Friesland rond Oranjewoud en wijde omtrek. Zodra de WRN met coördinatoren per regio ging werken, in 1995, bood Herman aan om Friesland voor zijn rekening te nemen.

Herman op de toren in Oranjewoud, op de uitkijk voor Wespendienven, 28 juni 2018.

Friesland is nooit een makkelijke provincie geweest, bekeken vanuit roofvogels, en Herman heeft daar het nodige van meegekregen. Gelukkig kon hij ook geweldig genieten van de roofvogels in zijn provincie. Daarvan getuigde zijn eerste verhaal in *De Takkeling* (1995, jaargang 3/3: 14-15), waarin hij samen met zijn zoon Arjen en Eddy de Vries de belevenissen in dat jaar in zijn geliefde Oranjewoud beschreef. Een ander hoogtepunt betrof de Buizerd met zes eieren in het Harinxmabos, waarvan later bleek dat het legsel door twee vrouwen tegelijk werd bebroed; drie van de zes eieren kwamen uit. Het trio was al zeven jaar bij elkaar (*De Takkeling* 8: 128-129, 2000). De WRN draait op betrokken mensen, en Herman was dat in hoge mate, ook als zijn gezondheid tegenzat. Op de roofvogeldagen was het altijd een genoegen uit de eerste hand de verhalen uit het Friese veld te horen. We zijn heel blij dat het coördinatorschap, met Martin Bul, in de familie blijft. Ook zoon Arjen heeft het roofvogelvirus meegekregen. Een mooi tribuut aan Herman. (Rob Bijlsma).

Jan Brinkgreve (17 december 1952 - 5 februari 2022)

Op 5 februari 2022 overleed Jan Brinkgreve, schilder, roofvogelaar, muziek- en natuurliefhebber, en onderdeel van een vriendengroepje (onder andere Jan Stelma, René Riem Vis, Valentijn van Bergen) dat vanaf 1998 het zuidoosten van de provincie op roofvogels bestreekt. In de loop van de jaren maakte Jan heel wat omslagen en ander werk voor De Takkeling (zie de voorplaat van dit nummer). Een mailtje volstond om Jan achter zijn ezel te krijgen, en binnen de kortste keren verscheen er dan een fraaie plaat op bestelling, zelfs als zijn gezondheid te wensen overliet. Als trotse opa kon hij al in 2016 de eerste vogeltekening van zijn kleinzoon Nouri doorsturen (zie pagina 123).

In zijn tuin wist hij als assistent-ringer vanaf 2011 jaarlijks terugkerende Buizerds te vangen, waaronder ‘Wintergastje’ (zie foto), Sleswijk-Holstein (in het broedseizoen werd van deze vogel een gestempelde veer in Noord-Duitsland teruggevonden, vandaar de naam) en Dappere Dodo, volwassen Buizerds die elke winter present waren en zich telkens lieten vangen (zie De Takkeling 23: 228-237, 2015).

Jan Brinkgreve in zijn atelier met pas gevangen ‘Wintergastje’, een volwassen Buizerd die jaarlijks opdook, klaar voor afhandeling alvorens te worden losgelaten (Foto: René Riem Vis).

Als de telefonische mededeling ‘kun je even komen...’ binnenkwam, wist ringer René hoe laat het was. Jan zat dan al in zijn atelier, Bach in de cd-speler, Buizerd op schoot.

Gezamenlijk werd de vogel ‘afgewerkt’: alle vliegveren gestempeld voor latere individuele herkenning bij vondsten van geruide veren, ruiscore, maten en gewichten. ‘Wintergastje’ kon op die manier tot en met 2020 worden gevolgd. Het hele verhaal van ‘Wintergastje’ zal te zijner tijd in De Takkeling verschijnen. Het is een unieke serie voor een wintervogel en het was de favoriete Buizerd van Jan, naar de komst waarvan hij elk jaar uitkeek en waar hij niet over uitgesproken raakte. Met zijn brede kennis van vogels, planten en insecten was Jan tevens een vraagbaak voor de mensen om hem heen, iemand met wie je je waarnemingen kon delen. Hij wordt zeer gemist. (René Riem Vis & Rob Bijlsma).

Nestboom Havik omgezaagd bij Bakkeveen

Vervolging van roofvogels blijft in Friesland de normaalste zaak van de wereld. Geen middel wordt geschuwd. Een geval in mei 2022 werd via Omroep Friesland wereldkundig gemaakt. De nestboom van een Havik bij Bakkeveen bleek omgezaagd. Na enig zoeken werden de drie jongen verspreid op de bosbodem teruggevonden, de verste zat 25 m van de nestboom op een wortelkluit. De jongen waren ongeveer vier weken oud. Ze zijn naar een Fries asiel gebracht, overigens een actie die op termijn ook fataal gaat uitpakken voor de jongen. Jonge Haviken worden na het uitvliegen nog enkele maanden verzorgd door de ouders, een periode die ze gebruiken om gaandeweg te leren jagen. Opvoeden van nestjonge roofvogels in een asiel, om ze daarna vrij te laten, heeft geen zin. Ze zijn dan nog steeds niet tot jagen in staat, en sterven de hongerdood. Nestjonge roofvogels moeten ter plekke worden teruggezet in het nest, of als dat niet mogelijk is, kan het best in de directe omgeving een kunstnest worden gemaakt waarop de jongen worden geplaatst. De ouders voeren gewoon door. In dit specifieke geval, waar kwaadwillenden voor het verlies van een nest verantwoordelijk waren, kan verdekt een camera worden geplaatst om ze af te schrikken dan wel te betrappen mochten ze een nieuwe poging wagen. Hoe dan ook: **nooit** nestjonge roofvogels naar een vogelopvang brengen! (Rob Bijlsma).

Correctie

Bij de eindredactie van het stuk van Jos Vroege over ‘Broedgevallen van de Oehoe *Bubo bubo* in Bakkum in 2020-21’ in het vorige nummer van de Takkeling is wat misgegaan. De laatste alinea had als volgt moeten beginnen: “Ik ga er vanuit dat Vogelbescherming Nederland en Oehoewerkgroep Nederland geen voorstander zijn van het vrijlaten van Oehoes die in gevangenschap leven. Een ontsnapte vogel die zich jarenlang probleemloos in de vrije natuur weet te handhaven verdient echter een kans, ook al gaat het om een andere ondersoort. Dat zal de gedachte zijn geweest.” Over het vrijlaten van Oehoes die in gevangenschap leven had in een voetnoot moeten worden opgemerkt: “Na publicatie van de ‘Review: huisvesting en verzorging van roofvogels’ (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland 2021) zal dat de komende jaren echter steeds vaker gebeuren.” De stelling dat ‘Een ontsnapte vogel die zich jarenlang probleemloos in de vrije natuur weet te handhaven een kans verdient, ook al gaat het om een andere ondersoort’ wordt nu toegeschreven aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2021). Dat is ten onrechte.

Wettelijke bescherming van bezette en niet-bezette roofvogelnesten: hoe zit dat?

We krijgen vaak de vraag voorgelegd of roofvogelnesten die niet (meer) zijn bezet tóch bescherming genieten. Dat in verband met houtkap en beheersmaatregelen, waarbij beheerders, ingehuurde ‘deskundigen’ en uitvoerders doen voorkomen dat houtkap is toegestaan zolang het nest niet bezet is. De bescherming van nesten is in de Wet Natuurbescherming als volgt geregeld in art. 3.1, lid 2: ‘Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.’ In de wet staat niet beschreven dat een buizerdnest (of een andere horst) zijn bescherming verliest als er 2 jaar niet meer is gebroed. Het Hof van Justitie heeft bij arrest van 28 oktober 2021 (Hamster-II) bepaald dat de wettelijke bescherming ook kan gelden voor voortplantingsplaatsen die niet meer door beschermde diersoorten worden bewoond. Dergelijke voortplantingsplaatsen moeten worden beschermd tegen beschadiging en vernieling zolang de kans voldoende groot is dat de beschermde diersoort zal terugkeren naar die voortplantingsplaats. Dus ook als een Buizerd 2 jaar niet meer in een nest heeft gebroed, maar de kans is voldoende groot dat er een Buizerd naar zal terugkeren, dan is het nest beschermd. Weliswaar gaat het arrest over de uitleg van de Habitatrictlijn, maar er kan van worden uitgegaan dat dit ook geldt voor de bescherming van nesten van vogels nu de bepalingen hierover in de Vogelrichtlijn en in de Habitatrictlijn sterk op elkaar lijken. Zie: <https://ecer.minbuzz.nl/-/eu-hof-ook-verlaten-voortplantingsplaatsen-van-beschermde-diersoorten-moeten-words-beschermd?redirect=%2F> Hoewel in de Gedragscode Bosbeheer de Buizerd niet staat voorgedrukt in het werkprotocol, is het nest van een Buizerd wel een zogeheten ‘bijzondere nestboom’. In de uitleg van dat begrip op pagina 4 van de Gedragscode wordt dat nader omschreven als: ‘horsten (inclusief nestkasten) van roofvogels en uilen (‘horstbomen’)’. Gelet hierop kan worden geconcludeerd dat op grond van de gedragscode bomen met horsten van Buizerds (of ander roofvogels en uilen) niet mogen worden geveld. (Astrid Kant, Vogelbescherming Nederland).

Subsidie van Bettie Wiegman Fonds voor sperweronderzoek in Groningen

Lezers van De Takkeling volgen al jaren de inspanningen van Groningers om de Sperwers in die provincie in kaart te brengen. In de loop van de jaren is het onderzoek steeds breder geworden, naast het basale werk van nesten opsporen en volgen. Het project heeft een vervolg gekregen: De Sperwer bekeken door de digitale lens: overleving en voortplanting. Met steun van het Bettie Wiegman Fonds zullen valcamera’s worden ingezet om mislukkingsoorzaken van broedsels te kunnen vaststellen, bovenop individuele herkenning van de broedvogels aan de hand van aflezing van kleurringen. (Contact: Johan Bos, ioan.bos@gmail.com).